

Yaşam Arayışı

İnsan... Hem içinde bu kadar umudu, mutluluğu barındırabilen, hem de pisliklerle dolu, dibi görünmeyen bir çukur. Hayata tüm gücüyle tutunmaya çalışan, bir yandan da başka insanların hayatlarından beslenen canlı. İnsanların en çaresiz, en muhtaç anlarında hâlâ organlarını satın almayı düşünebilen, sahte can yelekleri giydirmeye çalışan ve bunu en ufak bir vicdan azabı duymadan yapanlar... İnsanların içinde bu kadar kötülüğü barındırabildiklerini ve nasıl bu kadar zıtlıklarla dolu olduklarını bir türlü anlayamadım. Başka bir insanı nasıl öldürebildiklerini, iktidar için her türlü kötülüğü nasıl yapabildiklerini, vicdanlarını kâğıt parçalarına nasıl sattıklarını aklım almadı. Hem böyle düşünen tek kişi olmamak tutunduğum dal, kaybetmemeye çalıştığım umudum oldu hem de her gün kandan beslenen insanları izlemek kanımı dondurdu. *Göçmenleeeer*, benim için çelişkilerle dolu olan insanın özünü anlama yolunda yol gösterici eserlerden biriydi; hayattaki çatışmaların ve çelişkilerin sebeplerini, sonuçlarını daha iyi kavramış bir şekilde oyundan ayrıldım.

“Biz de küreselleşmek istiyoruz, Batılılaşmak istiyoruz. Modernleşmek, özgürleşmek, meslek edinmek, bilgisayar kullanmak, özelleştirilmek, bankaya borçlanmak, sosyalleşmek, oy vermek, itiraz etmek, bir köpek edinmek istiyoruz. Kapınıza geldik, iş istiyoruz. Dikenli telleriniz bize engel olamayacak. Kesinlikle olamayacak.” (*Göçmenleeeer*). Bu replikler her ne kadar doğru, güzel ve normal olan hayatın Batı kültüründe aranması gerektiğini söylüyor gibi görünse de aslında bu sıralanmış cümlelerin arasında benim ilgimi bir kavram çekiyor. “İtiraz etmek istiyoruz” diyor göçmenler... Şu an içinde yaşamakta oldukları toplumlara, kültürlere, siyasi olaylara ve sorunlara isyan edemedikleri için çözümü bizim ülkelerimize gelmekte bulduklarını söylemeye çalışıyor gibydiler. Bence *Göçmenleeeer* sadece yüzeysel göçmen sorunlarıyla ilgilenen

bir tiyatro oyunu değildi. Bir buçuk saatte insanoğlunun en temel taleplerini, isyanlarını, çıkmazlarını bizlere anlattılar; insana yakışır bir hayat yaşamayı istemenin en doğal hakkımız olduğunu söylediler. Ve durmayacağız dediler bu göçmenler. Hak ettiğimiz hayatları yaşayana kadar, bizden alınanı geri alana kadar durmayacağız. Sessiz kalan toplumların isyanları içlerinde birikerek küçük tepeciklerden kocaman dağlara dönüşür. Başta herkes bariz olan haksızlıkları kabullenmiş gibi görünür. Savaşlara, cinayetlere, tecavüzlere, aşağılanmalara karşı sesini çıkarmaz. Sadece susarlar. Susturulmuşlardır, ellerinden bir şey gelmediğini biliyorlardır fakat bu hayatlarını değiştirmek istemedikleri ve umutlarının kalmadığı anlamına gelmez. Yaşadığınız ülke için artık bir umudunuz yoksa ve ülkeniz canınızın güvenliğini bile sağlayamıyorsa ülkenizi terk etmek zorunda kalırsınız. “Sadece bir hayatımız var.” dedi göçmenler ve durmayacaklarını söylediler (*Göçmenleeeer*). Daha güzel bir hayat yaşama hayali, daha doğrusu bunun kadar kötü olmayan bir hayata sahip olma umudu göçmenlerin içinde hep olacak. Durmayacaklar, çünkü istedikleri tek şey insana layık olabilecek, mutlu ve onurlu bir yaşam sürebilmek. Bu yaşam fırtınalarla dolu denizlerin ardında, geçilmez gibi görünen dikenli tellerin arkasında olsa da durmayacaklar. Çünkü onların yerinde olsaydık biz de durmazdık.

Hayatınızın hiçbir değerinin olmadığını düşünün, oradan oraya savrulduğunuzu, binbir zorlukla ulaşabildiğiniz ülkelerin sınırlarından geri diğer ülkelere postalandığınızı, hayatınızın belki de ölümünüzün ülke liderlerinin siyasi ve ekonomik amaçları doğrultusunda bir araç olarak kullanıldığını düşünün. Normal bir hayata yeniden başlayabilmek için, biraz olsun mutlu olabilmek için denizde boğulma ihtimaliniz olsa da, kendinizin yanı sıra canınızdan fazla sevdiğiniz çocuğunuzun bile boğulma ihtimali olsa da çaresiz olduğunuz için küçücük bir botta, sahte can yelekleriyle yaşam mücadelesi vermeye çalıştığınızı düşünün. Oradan oraya savrulduğunuzu, diliniz farklı

olduğu için anlaşılmadığınızı, her gün gözlerinizin önünde insanların belki de dostlarınızın, akrabalarınızın öldüğünü düşünün. Meslek sahibi olduğunuz hâlde dilenmek zorunda kaldığınızı, en temel hakkınız olan eğitim ve sağlık hakkınızın elinizden alındığını, siyasilerin dillerinden düşürmeden sürekli telaffuz ettiği bir sayının parçası olmaktan başka sığındığınız ülkede bir anlamınız olmadığını düşünün. Hayal edebildiniz mi? Her gün ölen insanları, hatta küçük çocukları gördükten sonra sahip olduğunuz her şeyi geride bırakıp bir ülkeye sığındığınızı ve bu ülkenin insanların nefret dolu bakışları altında ekmek parası kazanmaya çalıştığınızı, çocuklarınız açlıktan ölmesin diye her türlü işi kabul ettiğinizi hayal etmeye çalışın. Biraz da olsa gözünüzün önüne gelebildi mi böyle bir hayat? Hayalini bile kuramadığım, zorluklarla dolu hayatları yaşayan insanları görünce kendimi hep âciz ve çaresiz hissedirim, göçmenleri gördüğümde hissettiğim gibi ve utanırım, içimden özür dilemek gelir. Özür dilerim, sizin dostlarınız ölürken ben mutlu ve küçük dertlerle dolu hayatıma umarsamadan devam ettiğim için. Özür dilerim, sorununuzun ciddiyetini ancak deniz kıyısında vefat etmiş bir çocuğu ekranlarda görünce kavrayabildiğim için. Bana ihtiyacınız varken ben sizin yanınızda olamadığım için, sesimi çıkarmadığım için, susturulmayı kabullendiğim için hepinizden özür dilerim.

Oyun bittikten sonra içimde yaşama dair bir parçam yok oldu sanki. Ağlamak istedim ama ağlayamadım. Hani haykırmak istersiniz ama sesinizi çıkaramazsınız ya, ben de öyle hissettim. İnsanlığımdan utandım, yaşadığım bu kolay ve rahat hayattan utandım. Artık bir yerde bir göçmen görürsem gözlerinin içine utancımdan bakamayacağım çünkü artık yüzüm yok, cesaretim yok, gücüm yok. Daha güzel günler görürüz umarım, insanların sadece insan oldukları için değer gördükleri, göçmen ya da mülteci diye sınıflandırılıp ötekileştirilmediği ve kardeşçe yaşayabildiğimiz bir dünya. Ben de yazımı *Göçmenleeeer* gibi bitirmek istiyorum: “Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür ve bir

orman gibi kardeşesine.” (Ran, “Davet”). Olamaz mı? Hâlâ umudunuz var mı?
Benim var!

Berfin Kavşut

KAYNAKÇA

Göçmenleeeer. Matei Visniec. Yön. Genco Erkal. Oy. Şirvan Akan, Ayşe Lebriz Berkem,
Lütfi Can Bulut, Cem Çetin, Genco Erkal, Yiğit Yazar. Dört Mevsim Tiyatro Salonu.
Ankara. 13 Şubat 2018. Gösteri.

Ran, Nazım Hikmet. “Davet”. *Bu Memleket Bizim*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 1988.